

روانپزشکی جامعه نگر چه حرفی برای گفتن دارد؟

امیر حسین جلالی

روانپزشک

دانشگاه علوم پزشکی ایران

Who is he?

- تاریخ ایجاد سرپناهی برای بیماران جسمی و روانی به **قرن 6 قبل از میلاد** بر می‌گردد. اولین مؤسسات مراقبت از بیماران روانپزشکی در **قرن چهارم بعد از میلاد** در روم و اورشلیم ایجاد شدند.
- **فلیپ پینل** تحولی در مراقبت بیمارستانی از بیماران روانپزشکی ایجاد کرد؛ وی در سال 1793؛ بیشتر از 50 بیمار را در بیمارستانی در پاریس از غل و زنجیر آزاد کرد. و نشریه‌ای برای روش انسانی مراقبت از این بیماران منتشر کرد.
- در زمان پینل، در انگلستان، **ویلیام توکه** سیستم ملایم و مناسب‌تری برای درمان بیماران روانپزشکی ارائه داد و روش‌های آزار و محدودیت جای خود را به محبت، تحمل؛ ورزش‌های آرام و کار کردن در باغ داد.

چند رخداد مهم

- **1917:** کشف علت عضوی برای سیفلیس ، امید به درمان بیماران روانپزشکی
  - **1933:** ایجاد کومای انسولین برای درمان بیماران اسکیزوفرنیک ،
  - **1938:** معرفی تشنج درمانی یا ECT
- (تا سال 1950 ؛ مؤثرترین و مورد استفاده‌ترین درمان عضوی در بیمارستان‌های روانی بود.)

چند رخداد مهم

- دهه 1930: کاربرد روش‌های سایکوانالیتیک در بیمارستان‌های روانی
- در سال 1947؛ ایجاد جامعه درمانی توسط جونز مکسول
- ماکسول بیشتر بر رفتارهای دموکراتیک، ارزش‌های مساوات‌طلبی و تشویق همه برای به حداکثر رساندن توان درمانی از طریق جلسات جمعی و فعالیت‌های بخش تأکید می‌کرد.
- در همین زمان کشف داروهای ضد سایکوتیک و ضد افسردگی عرصه دوم بیولوژیک در درمان بیماران را ایجاد کرد. در دسترس بودن داروها برای کاهش نابسامانی روانی و بهبود بیماران؛ تغییرات بارزی در بخش‌های بیمارستانی ایجاد کرد و مدت زمان بستری را کاهش داد.

آسایشگاه روانی (مراقبت مبتنی بر مؤسسه)

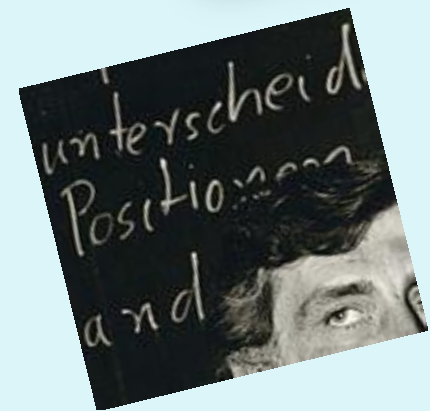
روانشکي بيولوژيك

روانپزشکي سايکوديناميك

مراقبت مبتنی بر جامعه

Who is he?

- an Italian psychiatrist & neurologist
- proposed the dismantling of psychiatric hospitals
- pioneer of the modern concept of mental health
- Italian psychiatry reformer
- charismatic leader in Italian psychiatry
- figurehead and founder of Democratic Psychiatry
- the **Most influential** Italian psychiatrist of the 20th century

Franco Basaglia
(11 March 1924 – 29 August 1980)

پرسش

- به نظر شما روانپزشکی جامعه نگر را چگونه باید تعریف کرد؟
- روانپزشکی جامعه نگر با روانپزشکی مرسوم بیمارستانی چه تفاوتی دارد؟
- آیا به روانپزشکی جامعه نگر نیاز داریم؟
- چرا به روانپزشکی جامعه نگر نیازمندیم؟

روانپزشكي جامعہ نگر و روانپزشكي عمومي

- روانپزشكي عمومي به طوركلي به مراقبت و درمان از كودكان و بزرگسالاني اطلاق مي شود كه مبتلا به يك بيماري روانپزشكي مزمن و جدي مي باشند ولي قادر به استفاده از خدمات روانپزشكي خصوصي نيستند.
- روانپزشكي جامعہ نگر به وضعيت سلامت روان يك جمعيت مشخص در يك منطقه جغرافيايي مشخص مي پردازد. اين اصطلاح تقريبا متضاد اصطلاح روانپزشكي بيمارستاني است.

روانپزشکی جامعه نگر و روانپزشکی سنتی

- روانپزشکی جامعه‌نگر حاصل تلاش‌هایی است که در اواخر قرن بیستم برای از بین بردن محدودیت‌های حاصل از روانپزشکی سنتی (مبتنی بر جداسازی بیماران و نگهداری آنان در موسسات)
- در روانپزشکی سنتی، مراقبت و درمان بیماران در بیمارستان‌ها تمرکز دارد. ولی در روانپزشکی جامعه‌نگر، تیم درمانگر برنامه‌هایی را که توسط سیاست‌های عمومی تصویب شده‌اند در یک مکان مشخص و برای یک جمعیت مشخص اجرا می‌کند و هدف این برنامه‌ها نه تنها مراقبت و درمان بیماران روانپزشکی است، بلکه ارتقاء سلامت جامعه نیز مدنظر می‌باشد.

آن چه باعث ارتقای روانپزشکی جامعه نگر شد:

- توجه به بار زیاد اختلالات روانی

از بین ده علت اصلی ناتوانی در دنیا ، پنج علت ، عصبی - روانی هستند و افسردگی سر دسته این گروه

- مفهوم سال های عمر ناتوان

افسردگی در امریکا در رتبه دوم قرار دارد و انتظار می رود تا سال 2020 در دنیا هم رتبه دوم را به خود اختصاص دهد.

- پژوهش بار کلی بیماری‌ها مسیر سیاست‌گذاری برای کاهش بار بیماری‌ها را روشن و مشخص کرد و نشان داد که برنامه‌ریزی برای کاهش عوارض اختلالات روانی اولیه و یا ثانویه، در بخش سلامت، الزامی است.
- شیوع اختلالات روانی لزوم نگرش مبتنی بر سیستم را آشکار ساخته و این امر به روانپزشکی عمومی و جامعه‌نگر قدرت می‌بخشد، تا یک مدل روانپزشکی مبتنی بر سیستم را که شامل درک و ترسیم محدوده وسیعی از عوامل زیستی - روانی - اجتماعی مؤثر در بروز بیماری‌های روانپزشکی می‌باشد به همراه اقدامات بازتوانی جهت کاهش بار بیماری‌های روانی شدید و مداوم به کار بگیرد.

- این ارزیابی نشان داد که روانپزشکی حدود 70% بودجه مراقبت‌های بهداشتی امریکا را به خود اختصاص داده است و ارزیابی اثر بخشی آن منجر به تغییر در نظام مراقبت روانپزشکی شد. در همین راستا رویکرد مؤسسه‌زدایی و گرایش به درمان‌های مبتنی بر جامعه و یا سرپایی افزایش یافت.
- در ربع قرن گذشته در بسیاری از کشورهای دنیا گام‌هایی در جهت حرکت از بهداشت روان مبتنی بر مؤسسه به جامعه برداشته شده و تغییراتی در مراقبت کنترل شده به ظهور رسیده است. در این دوره ، مشکلات و ناامیدی و هم‌چنین بی‌نظمی در سیستم مراقبت بهداشتی با استفاده از تجربیات گذشته اصلاح و نوسازی می‌شود.

تعاریف

- هر طرحی که دورنمای آن تامین درمان و مراقبت فوق العاده (Extra Mural) به منظور تسهیل تشخیص زودرس آغاز (Onset) یا عود (Relapse) بیماری روانی است. همچنین هدف این برنامه فراهم آوردن خدمات اجتماعی برای پیگیری و حمایت از بیماران است.

Rehin & Martin (1963)

تعاریف

- **درمان** بیماران مبتلا به اختلال روانی زمانی **کارآمدتر** خواهد بود که آنان با **خانواده**، **دوستان** و **محیطهای شغلی** پیوند خورده، خدمات بازتوانی و درمانی در جامعه به بیماران ارائه گردد.

Freudenberg (1967)

Serban (1977)

تعاریف

- حوزه خدمات روانپزشکی جامعه نگر نه تنها **نیازهای جمعیت بیمار** یا در حال تجربه خطر بلکه **جمعیت در معرض خطر** را نیز در برمی گیرد.

Bennet (1978)

- حوزه خدمات روانپزشکی جامعه نگر مجموعه ای از **خدمات به هم پیوسته و جامع** برای جمعیتی معین است که از اجزا و عناصری مشخص چون خدمات درمانگاهی ، مراکز روزانه ، تشخیص زودرس ، تداوم درمان ، حمایت اجتماعی و تیم چند تخصصی تشکیل شده است. تیم روانپزشکی جامعه نگر **ارتباطی نزدیک با دیگر تخصص ها** و به طور مشخص با **پزشکان عمومی** باید داشته باشد.

Tansella (1986)

تعاریف

- شبکه ای است از خدمات که تداوم درمان ، تطابق ، شغل و حمایت اجتماعی را برای بیمار فراهم می آورد. هدف آن است که بیمار نقش اجتماعی بهنجار خود را بازیابد.

Strathdee & Thornicroft (1997)

تعاریف

● روانپزشکی جامعه نگر اصول و مقرراتی را در بر می گیرد که هدف آن تامین نیازهای سلامت روانی **جمعیتی معین** است از طریق

1. تعیین نیازهای درمانی جمعیت مزبور

2. فراهم آوردن **شبکه ای خدماتی** که پیوندی میان منابع دارای امکانات کافی و از نظر جغرافیایی در دسترس ایجاد می کند.

3. ارائه خدمات درمانی **مبتنی بر شواهد** به بیماران

پرسش

آیا
روانپزشکی جامعه نگر (گستر)
با
روانپزشکی اجتماعی
تفاوتی دارد؟

پاسخ

- روانپزشکی اجتماعی بر تاثیر محیط اجتماعی بر سلامت روان و اثر بیمار دچار اختلال روانی بر پیرامون خود نظر دارد.

Leff (1993)

- روانپزشکی **اجتماعی** بیشتر در جستجوی عواملی در محیط پیرامونی است که بر سلامت روانی اثر می گذارد. (**اتیولوژی**) در حالی که روانپزشکی **جامعه گستر** توجه خود را عموماً بر سیستم ارائه خدمات معطوف می دارد. (**درمان**)